

rasne teorije i razne autoritativne ideologije, koje su se u međuvremenu razvijale u Zapadnoj Evropi, jer pred organiziranim seljaštvom, radništvom i malim građanstvom jedino je autoritativni režim u stanju, da sačuva vlast onim slojevima, koji su do sada vodili društvo i organizirali ga sebi u korist.

V.

Demokratske ideologije i težnje razvijale su se u hrvatskim zemljama s jedne strane kao nastavak utjecaja francuske revolucije i seljačkih pokreta iz 1848. god., a s druge strane opet kao reakcija na proturevolucionarne i autoritativne težnje vladajućih slojeva u Hrvatskoj, čija je uprava bila samo na štetu širokim narodnim slojevima, a naročito seljaštvu. Te je demokratske težnje, formulirane u čitav jedan politički, ekonomski i kulturni sistem, izgrađivala najprije Stranka prava, a kasnije su te iste ideje obnovljene i dalje razvijene u Hrvatskom seljačkom pokretu. Možemo kazati, da su ovo dva temeljna shvaćanja toga sustava: 1. Težnja za samostalnošću Hrvata u političkom, ekonomskom i kulturnom pogledu. 2. Vlada puka (seljaka, radnika i malog građanstva) u interesu puka.

Već smo ranije vidjeli, da su se vladajući slojevi u Hrvatskoj (više činovništvo, više svećenstvo i intelektualci) zadovoljili s vlašću, koja je bila ograničena isključivo na ona područja uz koja su bili vezani staleški interesi tih slojeva (autonomija na području unutrašnje uprave, vjere, sudstva i prosvjete).¹²⁾ Nasuprot tome Stranka prava traži